

Keskkonnaministri määruse “Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused” eelnõu seletuskiri

I Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse jäätmeseaduse § 36 lõike 5 alusel.

Keskkonnaministri määruse “Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused” eelnõu on ette valmistanud Keskkonnaministeeriumi (edaspidi – *KKM*) töögrupp. Töögrupi koosseisus olid Peeter Eek (jäätmeosakonna juhataja 6262 884), Kaili Kuusk (jäätmeosakonna peaspetsialist), Matti Viisimaa (*KKM*-i Info- ja Tehnokeskuse nõunik) ja Heikko Antsmäe (*KKM*-i Harjumaa Keskkonnateenistuse jäätmespetsialist). Eelnõu õiguslase korrektsuse tagas *KKM* õigusosakonna jurist Evelin Lopman (626 2824) ning keeleteimetaja oli *KKM* haldusosakonna spetsialist Enel Ormus.

II Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Jäätmeseaduse § 7 sätestab, et olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid. Lähtudes üldtunnustatud jäätmekäitlustoimingute hierarhiast, tuleb jäätmete taaskasutamist eelistada jäätmete kõrvaldamistoimingutele, seega tuleb jäätmeid taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ning kui see ei ole muude jäätmekäitlusmoodustega võrreldes ülemääraselt kulukas. Määrusega kehtestatakse olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused eesmärgiga suurendada olmejäätmete taaskasutamise kogust ja vähendada prügilasse ladestatavate olmejäätmete, sealhulgas biolagunevate jäätmete, kogust.

Jäätmeseaduse § 35 lõige 1 sätestab üldise kohustuse töödelda jäätmeid enne nende prügilasse ladestamist. Olmejäätmete suhtes sätestab jäätmeseaduse § 36 täiendavalt, et segunenud olmejäätmed tuleb enne prügilasse ladestamist sortida võimaldamaks olmejäätmete taaskasutamist võimalikult suures koguses. Jäätmeseaduse § 36 lg 2 keelab segunenud ja sortimata olmejäätmete prügilasse ladestamise. Seega tuleneb jäätmeseaduse §-st 36 kohustus sortida segunenud olmejäätmed enne nende kõrvaldamist (s.o prügilasse ladestamist). Jäätmeseaduse § 36 lõike 3 teises lauses esitatakse sortimise mõiste. Sortimisel eraldatakse taaskasutatavad jäätmed ning ohtlikud jäätmed ülejäänud jäätmetest, kui see on tehniliselt teostatav ja sellega ei kaasne ülemääraseid kulutusi. Seega ei välista jäätmeseadus alati sortimata jäätmete prügilasse ladestamist, kui ohtlike või taaskasutatavate jäätmete eraldamine olmejäätmetest on tehniliselt teostamatu või küll teostatav, kuid väga kallis. Sellisel juhul võib segunenud ja sortimata jäätmeid prügilasse ladestada.

Mistahes materjali üldist väljanõppimise nõuet ja sellele vastavat prügilasse ladestamise keeldu ei saa kehtestada, sest kui materjal on kahjustatud näiteks kokkupuutel teiste jäätmetega (sealhulgas biojäätmetega), siis ei täida vastav nõue selle kehtestamise eesmärki – eelistada ladestamisele taaskasutamist, kuivõrd materjali on võimalik küll välja sortida, kuid seda ei ole halva kvaliteedi pärast võimalik tegelikult taaskasutada. Nii liigiti kogutud kui ka jäätmekäitlusettevõttes sorditud taaskasutatavatel materjalidel peab olema taaskasutusvõimalus, materjalide liigiti kogumisel ja jäätmevoost välja noppimisel kaob mõte,

kui nad pärast sellist tegevust jõuavad ikka ladestusalale. Näiteks nagu juhtus umbes aasta tagasi, et jäätmete sortimise käigus väljasorditi taaskasutuse ootuses märgatavates kogustes tekstiilijäätmeid ning hiljem selgus, et neid ei ole võimalik taaskasutada ja jäätmed ladestati prügilale. Ka sellisest praktikast lähtuvalt ei ole määruse eelnõus kasutatud jäätmeseaduse §-s 36 lõikes 5 volitusnormina keskkonnaministrile antud õigust kehtestada määrusega muuhulgas jäätmete kogumassist eraldatavate taaskasutatavate jäätmete protsendilisi määrasid ja sihtarve. Kuivõrd selliste taaskasutatavate jäätmete protsendiliste määrade sätestamiseks pole arusaadavaid põhjendusi, vaatlusmomendi taaskasutatavate jäätmete osakaal segajäätmetes sõltub otseselt jäätmete koostisest ja ka majanduslikult põhjendatud jäätmete taaskasutuse kuludest, mis mõlemad on muutuvad suurused. Põhimõttelist ei saagi jäätmeid jaotada „taaskasutatavateks“ ja „mitte-taaskasutatavateks“ jäätmeteks, kuivõrd teoreetiliselt on kõik jäätmed taaskasutatavad, küsimus on vaid hetke tehnoloogilistes- ja majanduslikes võimalustes. Ka põhjustaks kohustulikul jäätmete kogumassist eraldatavate taaskasutatavate jäätmete protsendiliste määrade ja sihtarvude sätestamine tõsiseid probleeme selliste nõuete täitmise kontrollil, sest praktikas tuleks sätestada siis ka eraldi kord jäätmete sortimise nõude täitmise järelevalveks, nagu vaadeldava nõude täitmise ajaperiood (nädal, kuu, aasta), vajalikud proovivõtu nõuded, taaskasutatavate jäätmete ühtsed kvaliteedinõuded (näiteks niiskus – vastasel juhul õnnestuks taaskasutuse nõude täitmist suurendada ka näiteks väljasorditud kartongi veega kastmisega jne). Ka on enamuse Euroopa Liidu liikmesriikide praktika olme- ja nende sarnaste tavajäätmete taaskasutuse edendamisel suunatud siiski teatud liikide tekkekohas liigitikogumisele ja järgnevalt majanduslike meetoditega, ennekõike prügila ladestusmaksudega (saastetasudega) tekitakse motivatsioon ladestatavate jäätmekoguse vähendamiseks ka järelsortimise teel.

Sortimisega kaasnevat ülemäärast kulukust saab hinnata vaid lähtudes sotsiaalsetest oludest (isikute toimetulek piirkonnas, tööhõive erinevate jäätmekäitlusviiside juures jne), loodud infrastruktuurist (kas segunenud jäätmete sortimine jäätmekäitlusettevõttes eeldab ebamõistlikult pikka jäätmete transporti, uue prügila rajamise kulud jne), taaskasutatavate materjalide turu hetkeseisust (kas ja millistele materjalidele on jäätmete tekke kohale mõistlike kuludega taaskasutusvõimalus) ning piirkonna keskkonnaseisundist (kas prügila täitumisel on võimalik rajada uus ja kuidas mõjutab see keskkonnaseisundit). Jäätmevoost tasub välja sortida vaid neid jäätmeliike, millele on olemas vastuvõetava hinnaga taaskasutuse võimalused. Kui tekib uusi taaskasutusvõimalusi, on ka põhjendatud varasemast enama jäätmete väljasortimine jäätmevoost. Selliseks uueks taaskasutusvõimaluseks võib olla lähiajal näiteks jäätmetest toodetud jäätmekütustele põletamisvõimaluste leidmine (näiteks AS-i Kunda Nordic tsemenditehases vm). Aga ka selles lahenduses on käitluse majanduslikul poolel oluline tähtsus. Hetkel olemasolevas õiguslikus raamistikus on kõige paremad võimalused nimetatud olme- ja nendesarnaste tavajäätmete käitluse asjaolude hindamisel kohaliku omavalitsuse üksusel.

Jäätmeseaduse § 31 sätestab kohaliku omavalitsuse organile kohustuse korraldada jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud korraldama jäätmete sortimist ja reguleerima jäätmekäitlust (jäätmeseadus § 71 lg 2 p 1 ja 2) ning seejuures kehtestama jäätmetest keskkonnale tuleneda võiva ohu vähendamise meetmeid. Määrus täpsustab kohalikule omavalitsusele pandud jäätmete sortimise kohustusi.

Jäätmete sortimist on võimalik korraldada kahel viisil, esiteks luua jäätmete liigiti kogumise võimalused ja kehtestada isikutele kohustus sortida jäätmeid nende tekkekohas (näiteks kodus, kontoris) ning teiseks on võimalik sortida juba segunenud jäätmeid (üldjuhul

jäätmekäitlusettevõttes). Jäätmeseaduse §-st 31 tuleneb, et jäätmete sortimise eesmärgiks on nende taaskasutamine võimalikult suures ulatuses. Jäätmete tekkekohas sortimine ja liigiti kogumine tagavad taaskasutatavale materjalile kõrge kvaliteedi ja seetõttu on selle taaskasutamiseks enam mooduseid. Segunenud jäätmete sortimisel jäätmekäitlusettevõttes eraldatavate taaskasutatavate materjalide kvaliteet on tavaliselt madalam, sest biolagunevad jäätmed (näiteks toidujäätmed) määrivad ja rikuvad kõik muud materjalid ning materjalide taaskasutamine on raskendatud, kui mitte võimatu (näiteks kartongi ja paberi kvaliteet halveneb oluliselt kokkupuutel biolagunevate jäätmetega). Seetõttu võib väita, et jäätmeseaduse § 31 mõtte kohaselt on kohaliku omavalitsuse esmaseks kohustuseks korraldada jäätmete tekkekohal sortimine ja taaskasutatava materjali liigiti kogumine, mitte aga juba segunenud jäätmete sortimise korraldamine jäätmekäitlusettevõttes. Sellega tagatakse materjali kõrgem kvaliteet ning suuremad taaskasutusvõimalused ja seega ka taaskasutatavate jäätmete võimalikult suures ulatuses taaskasutamine.

Jäätmeseaduse paragrahvi 36 lõike 3 kohaselt viiakse liigiti kogutud jäätmete suhtes vajaduse korral läbi järelsordimine. Järelsorditakse juba eelnevalt liigiti kogutud jäätmeid ning järelsordimise käigus eraldatakse näiteks erinevast materjalist pakendid üksteisest.

Seega määrus reguleerib järgmisi toiminguid:

- 1) olmejäätmete sortimist tekkekohas ning sellele järgnevat liigiti kogumist;
- 2) segunenud olmejäätmete sortimist ja liigiti kogutud jäätmete järelsordimist ning taaskasutatavate jäätmete väljanoppimist selleks ettenähtud jäätmekäitluskohas.

Olmejäätmete sortimisel tekkekohas tuleb liigiti koguda ning segunenud olmejäätmete sortimisel jäätmekäitluskohas tuleb välja noppida vähemalt järgmised jäätmeliigid vastavalt jäätmenimistule:

- 1) paber ja kartong (20 01 01);
- 2) pakendid (15 01);
- 3) ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga ‘*’ tähistatud jäätmed);
- 4) biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01);
- 5) biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08);
- 6) probleemtoodete jäätmed, sealhulgas romusõidukid ja nende osad (16 01) vanarehvid (16 01 03) kaasa arvatud, elektroonikaromud ja nende osad (16 02), patareid ja akud (16 06);
- 7) põlevjäätmed, sealhulgas puit (20 01 38), plastid (20 01 39);
- 8) suurjäätmed (20 03 07);
- 9) metallid (20 01 40).

Nii jäätmeseadus kui ka pakendiseadus teevad kohalikele omavalitsusele ülesandeks käsitleda kohaliku omavalitsuse jäätmekavas jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa ning muudest jäätmetest eraldi pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse korraldust ning väljaarendamist ja seatud eesmärkide saavutamise meetmeid.

Euroopa Liidu 6. Keskkonnategevuskava paneb erilist rõhku saastuse ja jäätmetekke ennetamisele juba toodete valmistamisel, arvesse võttes seda, et jäätmetekke on lahutamatu osa iga toote elutsüklist. Nii jäätmeseaduses kui ka pakendiseaduses on sätestatud “tootja vastutuse” põhimõte, see tähendab tootja peab vastutama enda valmistatud toodete eest ka siis, kui nad on muutunud jäätmeteks ja vajadusel jäätmed kokku korjama ning korraldama nende käitlemise. Vaid sel juhul on tootja huvitatud, et jäätmeid tekiks tema tootest võimalikult vähe, jäätmed oleksid ohutud ja hõlpsasti käideldavad ning et käitlemine oleks

võimalikult odav ja tõhus. Sellest on loomulikult huvitatud ka toote tarbija ning avalikkus kui puhta keskkonna tarbija või nautija. Tootja vastutuse puhul integreeritakse tavaliselt toote jäätmekäitluse kulud toote hinda ning need maksab kinni toote otsene tarbija mitte tema kaaskodanik ehk maksumaksja. Nii on tagatud ka ühe keskkonnakaitse algpõhimõtte – “saastaja maksab” rakendamine.

Samas antakse pakendiseadusega pakendiettevõtjatele võimalus oma kohustused üle anda akrediteeritud taaskasutusorganisatsioonile, kes peab siis tagama pakendi ja pakendijäätmete regulaarse kogumise tarbijatelt ja taaskasutamise.

Seega peab määruse § 3 lõikes 2 nimetatud jäätmeliikide, milledele rakendub “tootja vastutus”, liigiti kogumiseks koostöö algatus tulema eelkõige probleemtoodete tootjatelt ja pakendiettevõtjatelt.

Kui kohaliku omavalitsuse organ on koostöös pakendiseaduse § 17 alusel keskkonnaministri akrediteeritud taaskasutusorganisatsiooniga ning teiste taaskasutusorganisatsioonide ja jäätmekäitlejatega, kes koguvad või taaskasutavad määruse eelnõus § 3 lõikes 2 loetletud jäätmeid, korraldanud omavalitsuse haldusterritooriumil määruse § 3 lõike 2 punktides 1 – 9 nimetatud olmejäätmete tekkekohas sortimise ja liigiti kogumise, mis on võimaldanud oluliselt vähendada nende jäätmete osakaalu ülejäänud segaolmejäätmete koostises ning suurendada taaskasutamisele suunatavate jäätmete koguseid, loetakse tekkekohas sortimisest ja liigiti kogumisest ülejäänud jäätmed töödelduks jäätmeseaduse § 16 mõistes ning neile ei rakendu seaduse § 35 lõikes 1 ja § 36 lõikes 2 kehtestatud prügilasse ladestamise keeld.

Prügilasse ladestamise keeld rakendub siiski olmejäätmete suhtes, mis on kogutud nendelt jäätmevaldajatelt, kes ei ole ühinenud kohaliku omavalitsuse korraldatud jäätmete sortimisega tekkekohas ja liigiti kogumisega.

Tekkekohal sorditud ja liigiti kogutud olmejäätmed suunatakse järelsortimisele kui:

1) väljanopitud ja taaskasutamisele suunatavate jäätmete koostis ja omadused ei rahulda konkreetsetele taaskasutamisele esitatavaid nõudeid, näiteks, kui jäätmed on olulisel määral risustatud muude jäätmete, ainete ja materjalidega, või kui kogutud segapakendist tuleb lahutada eraldi ringlussevõttu suunatavad materjalid.

Nimetatud juhul toimub jäätmete järelsortimine jäätmete taaskasutaja poolt määratud tingimustel vastavalt jäätmete üleandja ja vastuvõtja vahelistele kokkulepetele.

2) tekkekohas sortimisest ja liigiti kogumisest ülejäänud ning prügilasse suunatavatele jäätmete koguses ei ole oluliselt vähenenud taaskasutavate jäätmete kogus.

Sellisel juhul suunab prügilakäitaja olmejäätmed järelsortimisele, mis peab tagama jäätmete prügilasse ladestamiskõlblikkuse samal määral nagu see saavutatakse segunenud olmejäätmete sortimisega, see tähendab, et noppitakse välja eelpool toodud 9 jäätmeliiki.

Kui olmejäätmete tekkekohal sortimine ja liigiti kogumine on korraldamata, tuleb segunenud olmejäätmed enne nende prügilasse ladestamist sortida.

Olmejäätmed sorditakse selleks tegevuseks tehnoloogiliselt varustatud ning keskkonna- ja tervisekaitsenõuetele vastavas jäätmekäitluskohas selleks tegevuseks jäätmeluba omava isiku poolt. Segunenud olmejäätmete sortimine määratletakse vastavalt jäätmeseaduse § 15 lõike 7 alusel kehtestatud jäätmete taaskasutustoimingute nimistule taaskasutustoiminguna R13, (segajäätmete sortimine nende töötlemiseks koodinumbriga R1–R12 märgitud mis tahes

menetlusel).

Segunenud olmejäätmete sortimist korraldab kohaliku omavalitsuse organ, kui kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil ei ole korraldatud olmejäätmete tekkekohal sortimine ja liigiti kogumine kooskõlas käesoleva määruse §-ga 2.

Olmejäätmeid ning nende sortimise tulemusena tekkinud jäätmeid liigitatakse vastavuses jäätmeseaduse § 2 lg 4 alusel Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud jäätmenimistuga, kooskõlas selle jaotisega 20 "Olmejäätmed (kodumajapidamisjäätmed ja samalaadsed kaubandus-, tööstus- ja ametiasutusjäätmed), sealhulgas liigiti kogutud jäätmed" ning alajaotisega 19 12 "Jäätmete mehaanilise töötlemise jäätmed, nt nimistus mujal nimetamata sortimis-, purustamis-, kokkupressimis- või granuleerimisjäätmed".

III Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruses sätestatu ei ole Euroopa Liidu õigusaktides otseselt reguleeritud. Euroopa Liidu direktiivi 1999/31/EMÜ prügilate kohta artikli 6 kohaselt võtavad Liikmesriigid meetmeid, millega tagatakse, et prügilasse ladestatakse ainult töödeldud jäätmed. Seda sätet ei kohaldata püsijäätmete suhtes, mille töötlemine ei ole tehniliselt teostatav, ega muude jäätmete suhtes, mille töötlemine ei aita kaasa jäätmete koguse või inimeste tervisele või keskkonnale tekkivate ohtude vähendamisele. Mõiste „töötlemine“ on defineeritud Euroopa Liidu direktiivi 1999/31/EMÜ artiklis 2 kui: mehaanilised, termilised, keemilised või bioloogilised protsessid, sealhulgas sortimine, mis muudavad jäätmete omadusi, et vähendada nende kogust või ohtlikkust, lihtsustada nende käsitsemist või tõhustada taaskasutamist. Ka direktiivi preambuli ptk-s 8 on esile toodud, et jäätmete töötlemise määratlusele on lisatud ka sortimine. Samas ei sätestata Euroopa Liidu direktiiv 1999/31/EMÜ ega ka selle alusel antud Euroopa Liidu Nõukogu otsus (2003/33/EÜ), millega kehtestatakse jäätmete prügilatesse vastuvõtmise kriteeriumid ja kord, täpsemaid nõudeid jäätmete töötlemisele. Seega on jäätmete töötlemise mõiste täitmine jäetud liikmesriikide pädevusse.

Euroopa Liidu 6-das keskkonnategevuskava artiklis 8 on seatud ülesandeks muuhulgas ka jäätmete ringlussevõtu strateegia väljatöötamine, mille hulka kuuluvad ka meetmed, mille eesmärk on tagada jäätmete sorteerimine tekkekohtadel ning esmatähtsate jäätmevoogude kogumine ja ringlussevõtt. Seega eelistab ka antud keskkonnategevuskava jäätmete liigitikogumist (sortimist tekkekohal) järelsortimisele. Euroopa Liidu direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta preambuli ptk 18, esitatakse samuti, et biolagunevate jäätmete prügilasse ladestamise vähendamise meetmetega tuleks edendada ka biolagunevate jäätmete eraldi kogumist, sorteerimist üldse, taaskasutamist ja materjalide ringlussevõttu.

EL nõukogu kiitis heaks juunis 2006 järeldusotsusega jäätmete vältimise ja ringlussevõtu strateegia, milles on toodud jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutamise olulisus.

Samadest põhimõtetest lähtub ka antud määrus.

IV Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Jäätmeseaduse § 132 lg 3 kohaselt ei tohi alates 1.01.2008 sortimata olmejäätmeid ladestada, s.t. selle ajani käsitletakse tinglikult töödelduna olmejäätmeid seniste liigiti kogumissüsteemi

ulatuses nendes piirkondades, kus järelsortimise võimalused puuduvad. Määrusega antakse olmejäätmete käitlusega seotud osapooltele (jäätmevaldajad, kohalikud omavalitsused, jäätmekäitlejad) mõistetavad nõuded jäätmete ladestamiseelse töötlemise nõude täitmise osas. Sortimise s.h. liigitikogumise korralduse osas on võimalikud variandid – peamiselt liigitikogumine, peamiselt sortimine jäätmekäitlusettevõttes ja nende kombinatsioon. Liigitikogumise arendamine toob kaasa teatud lisakulutusi vajalike kogumismahutite ja eraldikogutud jäätmeliikide taaskasutamisega seoses. Näiteks Tallinna linna jäätmehoolduseeskirja kohaselt on nõutav enam kui 5 korteriga kinnistul eraldi vanapaberi- ja papi kogumise konteiner. Sellise korrusmajadele sobiva 0,7 m³ konteineri hind on ca 1000 kr, samas rendihind mõnikümme krooni kuus. Pakendijäätmete- ja probleemtoodete jäätmete kogumine peab toimuma tootja vastutuse põhimõttel, seega sellega seotud kulud kajastuvad toodete müügihindades ja mitte otseselt jäätmevaldajate teenuse kuludes. Kõige olulisem kulu tekib olmejäätmete sortimise korrast seoses biolagunevate jäätmete käitlemisega. Siiski ei ole seda kulu võimalik täpsemalt välja tuua, sest see sõltub tegelikust käitlushinnast. Biolagunevate jäätmete käitluse peamiste variantidena tulevad kõne alla eelkõige kompostimine ja biogaasistamine, osaliselt ka põletamine. Vastavad käitlushinnad sõltuvad aga otseselt käitlusviisist, käitlusmahtudest kui ka käitlusrajatiste finantseerimise skeemist ehk võimalike tugirahade kasutamisest oluliste investeerimisprojektide arendamisel. Ka see saab olulisel määral toimuda siiski kohalike omavalitsuste koostöökstruktuuride kaudu, nagu praegu ka mitmeid piirkondlike olmejäätmete projekte arendatakse. Esmaste hinnangute kohaselt on biolagunevate jäätmete kompostimise finantskulu arvestamisel käitlushinnas siiski kallim praegusest prügilatesse ladestamise hindadest, mistõttu vajaliku majandusliku motivatsiooni loomiseks tuleb kaaluda näiteks saastetasude tõstmist jäätmete ladestamisel. Kuivõrd biolagunevate jäätmete prügilatesse ladestamise vähendamine on otseselt Euroopa Liidu direktiivist (1999/31/EÜ) artikkel 5-st tulenev kohustus vastava liikmesriigi enda koostatud kava kohaselt, lähtudes siiski direktiivis antud vähendamise sihtarvudest, tuleb eriti biolagunevate jäätmete käitluse korraldamisega tegeleda igal juhul, sõltuma otseselt sellega kaasnevatest kuludest.

Määruse rakendamisega on võimalik vähendada olmejäätmete ladestamisest tulenevat negatiivset keskkonnamõju märgatavalt, kuivõrd peamised prügilatega seotud negatiivsed keskkonnamõjud – kasvuhoonegaasidena käsitletav metaan ja ka tugevalt reostunud prügila nõrgvesi, on eelkõige põhjustatud tavajäätmeprügilatesse ladestatud jäätmete biolagunevast osast. Samuti arendab sortimisnõuete täpsustamine jäätmete ringlussevõtu- ja energiakasutusega seotud tegevusi laiemalt, luues püsiva aluse sellesuunaliste tegevuste arendamiseks. Jäätmete taaskasutuse arendamisega säästetakse vastavalt loodusvarasid. Väheoluline ei ole ka, et jäätmekäitluse arendamise kaudu luuakse juurde uusi töökohti, kuivõrd eraldikogutud jäätmete käitlemise kõik etapid on üldjuhul töömahukamad, kui ladestamine prügilatesse. Kuivõrd sellesuunalised arengud sõltuvad nii omavalitsuste kui jäätmekäitlusettevõtte tegevustest, ei saa siiski esile tuua kindlaid lisanduvaid töökohti arvuliselt.

Sega-olmejäätmete sortimise võimalused on 2006 a. lõpu seisuga olemas Tallinnas ja Narvas, kuigi Narva tehas rakendub tööle alles 2007 a. kevadeks. Sortimise kohustus on segaolmejäätmetele (§ 7 lõige 3), kui sellega ei kaasne ülemääraseid kulusid, st ka logistikat arvestades. Näiteks ei ole põhjust käsitleda ülemäärastena veoga seotud kulutusi Harjumaal, kui sortimistehases asub suhtelist prügila lähedal maakonna teedevõrgu mõttes keskselt, samas Ida-Virumaal võivad jäätmeveod näiteks Jõhvist Narva ja sealt tagasi maakonna ainsasse nõuetele vastavasse ladestuskohta Jõhvi lähedal Uikalas, kaasa tuua ka ülemääraseid kulutusi (lisatransport ca 100 km). Antud küsimus kuulub korraldatud olmejäätmeveo st

kohalike omavalitsuste kompetentsi.

Määruse rakendamine ei eelda igasse maakonda sortimistehase ehitamist. Eelkõige tuleb arendada jäätmete tekkekohal sortimist ja sellele järgnevalt liigiti kogumist, kuna jäätmete sortimise eesmärgiks on nende taaskasutamine võimalikult suures ulatuses. Jäätmete tekkekohas sortimine ja liigiti kogumine tagavad taaskasutatavatele jäätmetele kõrgema kvaliteedi ja seetõttu on jäätmete taaskasutamiseks enam mooduseid. Segunenud jäätmete sortimisel jäätmekäitlusettevõttes eraldatavate taaskasutatavate materjalide kvaliteet on tavaliselt tunduvalt madalam, ning jäätmete taaskasutamine on raskendatud, kui mitte võimatu.

Seega võib väita, et jäätmeseaduse § 31 mõtte kohaselt on kohaliku omavalitsuse esmaseks kohustuseks korraldada jäätmete tekkekohal sortimine ja taaskasutatava materjali liigiti kogumine, mitte aga juba segunenud jäätmete sortimise korraldamine jäätmekäitlusettevõttes.

V Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

VI Määruse eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile, regionaalministrile, Eesti Linnade Liidule ja Eesti Maaomavalitsuste Liidule. Eelnõu esitati seisukoha võtuks Eesti Keskkonnaühenduste Kojale ja Eesti Jäätmekäitlejate Liidule.

Eelnõu kooskõlastasid märkusteta Majandus- ja Kommunikatsiooniministrium, regionaalminister, Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Eesti Jäätmekäitlejate Liit.

Eelnõud ei kooskõlastanud Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit. 21.09.2005 toimus Keskkonnaministriumis määruse eelnõu arutelu, millest võtsid osa jäätmekäitlejad ja omavalitsuste esindajad. Nõupidamisel jõuti ühisele arusaamisele, et jäätmete taaskasutamise suurendamiseks on õigusakt vajalik ning eelistada tuleb jäätmete tekkekohal sortimist ja liigiti kogumist, kuna siis on jäätmete taaskasutamise võimalused suuremad ning ka kulud väiksemad. Näitena võib tuua Tallinna Jäätmesortimistehase andmed vastavalt 2004 ja 2005 a esitatud jäätmearuandele. Taaskasutuse % kogu sorditud jäätmekogusest oli aastal 2004 17,8% ja aastal 2005 12,6%.

Rein Randver
Minister

Annika Uudelepp
Kantsler